

PROF. DR BERNHARD HÄNSEL
24 maja 1937 – 1 kwietnia 2017

W pierwszym dniu kwietnia ku naszemu zaskoczeniu odszedł od nas znakomity archeolog, europejskiego formatu, Profesor Dr Bernhard Hänsel. Pamięć Jego uczciliśmy na uroczystym posiedzeniu na Uniwersytecie w Berlinie (Freie Universität Berlin) w środę 14 czerwca. Uroczystość zgromadziła duże grono przyjaciół i uczniów zmarłego Profesora z Niemiec, jak i kilku krajów, przede wszystkim Europy południowo-wschodniej – Bałkanów, w których prowadził badania wykopaliskowe i był związany współpracą oraz więzami przyjaźni z wieloma tamtejszymi badaczami. Profesor Bernhard Hänsel miał również ożywione kontakty z polską archeologią i koleżeńskie, jak również przyjacielskie relacje z wieloma polskimi archeologami. Dane mi było przez wiele

lat pozostawać w serdecznej przyjaźni z Bernhardem i Jego Rodziną. Kilkakrotnie mieliśmy z moją zmarłą żoną Janiną okazję przebywać, przeważnie wiele dni, w domu Bernharda i Jego Małżonki Alix w Berlinie. Wiadomość o tym, iż Bernharda nie ma już wśród nas, była dla mnie smutnym doznaniem. Nawet nie miałem cienia przeczucia, gdy się z Nim żegnałem po pobycie w domu Państwa Hänselów przed zaledwie kilku laty, że będzie to już nasze ostatnie pożegnanie.

Bernhard lata swojej młodości spędził z rodzicami w Dreźnie i już w latach 1955 i 1956 uczestniczył w badaniach wykopaliskowych prowadzonych przez Landesmuseum für Vor- und Frühgeschichte w Dreźnie. Było to swego rodzaju przygotowanie do wybranego i wymarzonego zawodu. Profesor Bernhard Hänsel

należał do grona znakomicie wykształconych archeologów europejskich. W latach 1956-1964 odbywał studia w zakresie archeologii pradziejowej i wczesnośredniowiecznej, archeologii klasycznej, geologii i antropologii na Uniwersytetach w Jenie, Heidelbergu i Wiedniu, uwieńczony promocją doktorską. W roku 1968 publikuje swoją pracę doktorską p.t. „Beiträge zur chronologischen Gliederung der mittleren Bronzezeit im Karpatenbecken” w serii: Beiträge zur ur- und frühgeschichtlichen Archäologie des Mittelmeer-Kulturräumens (pod red. V. Milojcic), jako tom 6 i 7. To dzieło sygnalizuje początek jego głównych zainteresowań badawczych pradziejami, a szczególnie epoką brązu i początkami epoki żelaza na terenach Europy południowo-wschodniej. W latach 1964-1965 pracuje w charakterze asystenta na Uniwersytecie w Heidelbergu. W latach 1965-1966 w ramach stypendium Niemieckiego Instytutu Archeologicznego odbywa podróże studyjne do Turcji i Iraku. W latach 1966-1972 zostaje zatrudniony w charakterze asystenta na Uniwersytecie w Bochum. W roku 1972 habilituje się na Uniwersytecie w Erlangen/Norymberga na podstawie pracy „Beiträge zur regionalen und chronologischen Gliederung der älteren Hallstattzeit an der unteren Donau” opublikowanej 1976 roku w serii: Beiträge zur ur- und frühgeschichtlichen Archäologie des Mittelmeer-Kulturräumens (red. V. Milojcic), tomy 17 i 18. Na stanowisku Docenta zostaje zatrudniony w latach 1972-1976 na tymże Uniwersytecie, a w roku 1976 zostaje Profesorem na Uniwersytecie w Kilonii, gdzie pracuje na tym stanowisku do 1981. W tym roku uzyskuje Profesurę na Wolnym Uniwersytecie w Berlinie (Freie Universität Berlin), na którym pozostaje do przejścia na emeryturę w roku 2006. Na Uniwersytecie w Berlinie obejmuje kierownictwo Seminar für Ur- und Frühgeschichte, które dzięki Jego staraniom rychło przekształcone zostało w Instytut (Institut für Prähistorische Archäologie). Placówka ta stała się szybko ważnym centrum badawczym i dydaktycznym o znaczeniu międzynarodowym. Zarówno personel dydaktyczny, jak również studenci i doktoranci rekrutują się również spoza niemieckich krajów, m.in. ze Słowenii. W tej placówce odbywają liczne staże naukowe i stypendialne polscy archeolodzy. Na wykłady bywają zapraszani badacze z wielu krajów europejskich, w tym również z Polski. Profesor Bernhard Hänsel wykształcił pokaźne grono archeologów, z których wielu zajmuje ważne pozycje w nauce, będąc m.in. profesorami.

Imponujące są efekty archeologicznych badań wykopaliskowych na terenie greckiej Macedonii

i Półwyspie Chalkidiki, serbskiej Wojwodinie i chorwackiej Istrii. Na szczególne podkreślenie zasługują wieloletnie badania na terenie greckiej Macedonii w Kastanas, których wyniki uwieńczone zostały wielotomowym opracowaniem.

Związki Profesora Bernharda Hänsla z polską archeologią były również bliskie i posiadały wieloraki charakter. Głównie był to Jego aktywny udział w konferencjach naukowych organizowanych w Polsce, w tym tak znaczących jak m.in. zorganizowana przez ówczesny Instytut Historii Kultury Materialnej PAN (obecnie Instytut Archeologii i Etnologii PAN), międzynarodowa konferencja w Legnicy-Głogowie, poświęcona metalurgii brązu. Uczestniczył również kilkakrotnie w organizowanym przeze mnie cyklu konferencji, w ramach prac Komisji Archeologicznej Oddziału Polskiej Akademii Nauk i przy współpracy z Muzeum Archeologicznym w Biskupinie. Prezentował także referaty m.in. o swoich badaniach w Kastanas na posiedzeniu Komisji Archeologicznej O/PAN we Wrocławiu, jak również uczestniczył w kilku konferencjach organizowanych przez tę Komisję we Wrocławiu. Te pobyty w Polsce przy rozmaitych okazjach sprawiły, jak wspomniałem, że z wieloma polskimi archeologami nawiązał bliskie koleżeńskie kontakty, a także przyjaźnie. Zdobył również bardzo dobrą orientację w prowadzonych przez nas badaniach. Szczerze i życzliwie zawsze nam sekundował, a także starał się być pomocnym doradcą. Głos Bernharda był na tych spotkaniach zawsze znaczący. Podobnie było również na wielu konferencjach w innych środowiskach poza naszymi krajami, w których miałem okazję uczestniczyć razem z Nim.

Profesor Bernhard Hänsel był członkiem wielu gremiów naukowych, w tym Niemieckiego Instytutu Archeologii, jak też był członkiem kor. Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Został również uhonorowany doktoratami h.c.

Odejście od nas na zawsze Profesora Bernharda Hänsla jest dotkliwą stratą dla europejskiej archeologii, zwłaszcza zaś dla badań nad epoką brązu i wczesną epoką żelaza. Dla wielu zaś oznacza także utratę bliskiego Kolegi, a dla mnie bliskiego mi, serdecznego Przyjaciela. Trudno mówić, iż miejsce po Nim z czasem da się zapełnić, ono pozostanie już puste, a Bernharda zachowamy w naszej pamięci, zaś Jego naukowe dokonania badawcze będą miały trwałe miejsce w historii naszych badań.

Bogusław Gediga